Ursula K. Le Guinová

—

Gwilanina harfa a jiné povídky

Mazes: Copyright © 1975 by Ursula K. Le Guin
Direction of the Road: Copyright © 1974, 2002 by Ursula K. Le Guin
The Poacher: Copyright © 1992 by Ursula K. Le Guin
Olders: Copyright © 1995 by Ursula K. Le Guin
The Wise Woman: Copyright © 1995 by Ursula K. Le Guin
Small Change: Copyright © 1981 by Ursula K. Le Guin
Texts: Copyright © 1990 by Ursula K. Le Guin
Gwilan's Harp: Copyright © 1977 by Ursula K. Le Guin
The First Report of the Shipwrecked Foreigner to the Kadanh of Derb: Copyright © 1978 by Ursula K. Le Guin
The Ascent of the North Face: Copyright © 1983 by Ursula K. Le Guin
The Author of the Acacia Seeds and Other Extracts from the Journal of the Association of Therolinguistics: Copyright © 1982 by Ursula K. Le Guin
Some Approaches to the Problem of the Shortage of Time: Copyright © 1979 by Ursula K. Le Guin
Intracom: Copyright © 1974 by Ursula K. Le Guin
The First Contact with the Gorgonids: Copyright © 1991 by Ursula K. Le Guin
Sur: Copyright © 1982 by Ursula K. Le Guin
She Unnames Them: Copyright © 1985 by Ursula K. Le Guin
April in Paris: Copyright © 1962 by Ursula K. Le Guin
The Masters: Copyright © 1963 by Ursula K. Le Guin
The Field of Vision: Copyright © 1973 by Ursula K. Le Guin
A Child Bride: Copyright © 1987 by Ursula K. Le Guin
The Water Is Wide: Copyright © 1976 by Ursula K. Le Guin
In the Drought: Copyright © 1993 by Ursula K. Le Guin
The Ones Who Walk Away from Omelas: Copyright © 1973 by Ursula K. Le Guin
Jar of Water: Copyright © 2014 by Ursula K. Le Guin

Gwilanina harfa a jiné povídky
Copyright © 1962–2014 by Ursula K. Le Guin
Czech edition © 2020 Gnóm! – Jakub Němeček
Translation © Jakub Němeček
Cover art © Klára Stodolová
Photo © Marian Wood Kolisch
První české vydání. First Czech edition.
ISBN: 978-80-88299-13-4

Obsah

Předmluva editora - - - - - - - - 7

ZELENÁ – *Fantazie bez hranic*

1 Labyrinty - - - - - - - - - - - - 13

2 Směr silnice - - - - - - - - - 20

3 Pytlák - - - - - - - - - - - - - 30

4 Ti starší - - - - - - - - - - - 52

ŠEDÁ – *Sen a smrt*

5 Moudrá - - - - - - - - - - - - 79

6 Obolus - - - - - - - - - - - - 83

MODRÁ – *Poezie a nostalgie*

7 Texty - - - - - - - - - - - - - 95

8 Gwilanina harfa - - - - - - - 99

9 První zpráva
ztroskotavšího cizince
podaná Kadanhovi z Derbu - - 108

ŽLUTÁ – *Parodie a parafráze*

10 Výstup Severní stěnou - - - - 121

11 Autorka akáciových semen
a jiné výňatky z Věstníku
therolingvistické společnosti - 126

12 Některé přístupy
k problému nedostatku času - 138

ORANŽOVÁ – *Feminismus a sarkasmus*

13 Interní linka - - - - - - - - - 147

14 První kontakt s Gorgonidy - - 170

15 Sur - - - - - - - - - - - - - - 181

16 Když jsem je zbavila jmen - - 206

FIALOVÁ – *Science fiction a nic víc*

17 Duben v Paříži - - - - - - - - 213

18 Mistr Ganil - - - - - - - - - 231

19 Zorné pole - - - - - - - - - - 254

ČERNÁ – *Znepokojivé a záhadné*

20 Dětská nevěsta - - - - - - - 285

21 Širé vody jsou - - - - - - - 289

22 V období sucha - - - - - - - 302

23 Ti, kdož odcházejí z Omélasu - 308

ZLATÁ – *Rozloučení*

24 Džbán vody - - - - - - - - - 321

Dodatky - - - - - - - - - - - - *349*

Předmluva editora

Povídkové dílo Ursuly K. Le Guinové je rozsáhlé a různorodé. V předmluvě k monumentální, více než sedmisetstránkové souhrnné sbírce *The Unreal and the Real (Neskutečné a skutečné)*, kterou připravila sama autorka na sklonku života, se dočteme o potížích s výběrem z velkého množství materiálu:

„Prosila jsem kdekoho – redaktory, přátele, bratránky ze třetího kolena –, aby mi pomohli vybrat povídky do této sbírky, ale nikdo se k tomu neměl. A tak veškerá chvála za dobrý výběr i veškeré výčitky za výběr špatný padají na mou hlavu. Jestli zde nenajdete, co jste právem očekávali, tak se omlouvám. Musela jsem spoustu povídek vynechat, protože jsem jich spoustu napsala.“

Další obtíží (a troufám si říct, že univerzálním problémem při sestavování jakéhokoli výboru z povídkového díla Le Guinové) je třídění a klasifikace. V předmluvě ke druhé polovině již zmíněné sbírky čteme: *„Nikdo – a jsou pro to dobré důvody – nedokázal*

nikdy určit, kde ‚fantasy' začíná a kde končí. Je nepředstavitelně rozsáhlejší než současná komerční kategorie takhle onálepkovaných knih. (...)*

Žánr, koncept, který mohl sloužit jako užitečný nástroj rozlišování různých druhů beletrie, degradovali na pouhou zástěrku hodnotícího soudu. Rozmanité ‚žánry' jsou dnes hlavně komerční nálepky, které usnadňují život líným čtenářům, líným kritikům a také obchodním oddělením nakladatelství. Mým úkolem jakožto spisovatelky není usnadňovat život komukoli. Včetně mě samé."

O něco dále Le Guinová uvádí jako příklad vlastní žánrovou klasifikaci sbírky *Unlocking the Air (Odemykání vzduchu): „Chcete žánr? Tak dobře, tady ho máte. Charakterizovala jsem každou povídku nikoli v tak hrubých, neurčitých pojmech, jako jsou ‚realismus' a ‚fantasy', nýbrž přesně: miniaturizovaný realismus, geriatrický realismus, kalifornský realismus, oregonský realismus a nekompromisní realismus. Dále surrealismus, mytologická fantasy, pozemská fantasy, rostlinná fantasy, vizionářská fantasy, revizionářská fantasy, reálná fantasy."*

Tolik tedy stručný úvod do problematiky klasifikace tohoto mimořádného povídkového díla.

Když jsem došel k závěru, že bych rád vydal některou sbírku autorčiných povídek (jednoduše z toho důvodu, že u nás dosud žádná nevyšla**), zjistil jsem,

---

* V českém pojmosloví spíše „fantastika" obecně, nikoli žánr fantasy.

** Samozřejmě s výjimkou *Tales from Earthsea*, česky jako *Příběhy ze Zeměmoří*, Triton 2003, ale ty jsou natolik úzce spjaté s tímto konkrétním světem, že například i v oficiální

že mé představě nevyhovuje žádná z původních publikovaných sbírek. Buďto obsahovaly jak realismus, tak i fantastiku zároveň, nebo povídky ze světa Ekumeny spolu s jinými povídkami, nebo v nich chyběla sci-fi, nebo fantasy, nebo zachycovaly jen jedno autorčino tvůrčí období. Nejlepší variantou by byl nakonec již zmíněný autorčin výbor *The Unreal and the Real,* ale ten jsem si nemohl dovolit vydat kvůli jeho velkému rozsahu.

A tak jsem se musel pustit do sestavování výboru vlastního, který byl od počátku zamýšlen asi takto: „Le Guinová v povídkách fantastického a fantaskního rázu – pro české čtenáře, kteří o autorce v životě neslyšeli, ale také pro fanoušky jejích fantasy a sci-fi příběhů".

Můj úkol při vytváření sbírky *Gwilanina harfa* byl ulehčený tím, že jsem záměrně nebral v potaz realistickou část autorčina díla. (Definice realismu zde platí s výhradami vzhledem k již zmíněnému přístupu autorky ke klasifikaci žánrů.)

V dalším kroku jsem vypustil všechny povídky ze světa Ekumeny, protože ty představují kapitolu samu pro sebe. (Texty z tohoto prostředí se někdy nepřesně nazývají „Hainský cyklus", ale nejde o cyklus ve smyslu série.) Snad se někdy dočkáme jejich souborného vydání.

Dále tu nenajdete nic ze světa Zeměmoří, protože tyto povídky už vyšly jinde a práva na jejich české vydání trvale vlastní jiné nakladatelství.

---

bibliografii autorky (na jejím webu) skončily pod hlavičkou „The Books of Earthsea", a nikoli pod „Fiction Collections".

Nezařadil jsem ani nic z cyklu povídek *Changing Planes (Mimolety)*, z nějž si můžete přečíst jen malou ukázku v *Plameňákovi na konci léta* (Gnóm! 2016), protože tato kniha tvoří soudržný celek a nejlépe bude vydat ji v budoucnu celou.

I tak toho ovšem zbylo dost a dost. Popravdě řečeno, zbylý materiál byl natolik bohatý, rozmanitý a pestrý, že bylo těžké z něho vybírat, roztřídit ho a seřadit. Což jsem nakonec udělal, protože jsem musel, a rozdělil jsem povídky do osmi částí podle klíče, kterému nejlépe rozumím já sám. A protože nejsem žádný literární vědec, bude pro mě značným úspěchem, pokud můj výběr a mou dramaturgii (možná s větším či menším skřípěním zubů) akceptujete.

Protože jsem už ale pochopil, že se vždycky najde někdo, komu se nezavděčím vůbec, sluší se uzavřít nejlépe slovy samotné autorky: „*Veškerá chvála za dobrý výběr i veškeré výčitky za výběr špatný padají na mou hlavu. Jestli zde nenajdete, co jste právem očekávali, tak se omlouvám.*“

Nedá se však už nic dělat. *Gwilanina harfa* je na světě a na vás čeká hudba jejích barevných strun.

Jakub Němeček

Pytlák

...A musí jeden polibek
zrušit ten tichý dům, ptačího zpěvu jas?

Sylvia Townsend Warnerová

Když jsem k tomu obřímu živému plotu přišel poprvé, byl jsem ještě dítě. Sbíral jsem houby, ne pro zábavu, jak jsem četl, že to dělá panstvo, ale z holé nutnosti. Sbírat, co člověk nepotřebuje, je privilegium, říká se, výsada šlechticů. Vskutku bych řekl, že je to jedna z činností, které člověka na šlechtice pasují a samy o sobě se privilegiem stávají. Sbírat potravu, protože má člověk hlad, to je úděl prostých lidí. To z člověka obvykle dělá jen pytláka. Takže jsem pytlačil houby v králově lese.

Otec mě toho rána poslal do lesa s košíkem a rozkázal: „A neukazuj se tu, dokud nebude plný!“ Věděl jsem, že mě zbije, jestli se nevrátím s košíkem plným něčeho k jídlu – v nejlepším případě s houbami, v tuhle roční dobu, anebo se spirálkami kapradinových výhonků, které začaly na pár místech teprve rašit z prochladlé půdy. Praští mě přes ramena násadou

motyky nebo nějakou větví a pošle mě spát bez večeře, protože bude hladový a zklamaný. Když já budu hladovější než on, a k tomu ještě vzteklý a ponížený, on bude mít ze sebe lepší pocit. Po nějaké době projde tiše kolem mého kouta macecha a nechá mi na slamníku nebo v dlani kousek jídla, který mi sežene nebo vyšetří z vlastní bídné večeře – kousek kůrky, žmolek hrachové kaše. Očima mi výmluvně poví: Nic neříkej! A já nic neřeknu. Nikdy jsem jí nepoděkoval. Potmě jsem jídlo snědl.

Otec macechu často bil. Mým údělem, ať šťastným, či nešťastným, bylo, že když jsem ji viděl zbitou, lepší pocit jsem ze sebe neměl. Místo toho jsem prožíval největší hanbu vůbec – cítil jsem se dokonce ještě hůř než ta plačící, ubohá žena. Nemohla nic dělat a já nemohl udělat nic pro ni. Jednou, když pracovala na poli, jsem se pokusil v chatrči zamést, aby bylo všechno v pořádku, až se vrátí, ale moje zametání jen všude rozvířilo prach. Když přišla z pole, špinavá a utahaná z okopávání, ničeho si nevšimla a hned se pustila do rozdělávání ohně, nošení vody a tak dál, zatímco otec, špinavý a utahaný stejně jako ona, s mocným povzdechem usedl na naši jedinou židli. A já měl vztek, protože jsem koneckonců neudělal vůbec nic.

Vzpomínám si, že když si ji otec vzal, když jsem byl ještě docela malý, hrávala si se mnou, jako by sama byla dítě. Uměla různé hry, při kterých se hází nožem, a učila mě je. Učila mě abecedu z knížky, kterou měla. Vychovaly ji jeptišky, a tak uměla písmenka dobře, chudačka. Otec měl představu, že kdybych se naučil číst, mohli by mě vzít do kláštera a rodina by zbohatla. Z toho samozřejmě nebylo nic. Macecha byla malá

a slabá a v práci otci nepomohla tolik, jako kdysi moje matka, a tak se nám dobře nevedlo. Moje lekce čtení brzy skončily.

Právě macecha přišla na to, že umím dobře hledat, a naučila mě, po čem se mám dívat – po hřibech i babkách, choroších a smržích a dalších houbách, výhoncích a kořínčích, v sezóně po bobulích a šípcích, a po potočnici v potocích; učila mě dělat pasti na ryby; otec mi ukázal, jak líčit oka na králíky. Brzy se na mě začali spoléhat, že seženu velkou část našeho jídla, protože všechno, co jsme vypěstovali u nás na poli, putovalo k baronovi, který pole vlastnil, a my měli povolený jen záhon bylinek a zeleniny do kuchyně, aby nás dřina na vlastním od práce pro barona příliš neodváděla. Byl jsem na své loupežné výpravy pyšný a chodil jsem do lesa dobrovolně a beze strachu. Což jsme nežili na samém kraji lesa, téměř v něm? Což jsem neznal každou pěšinu, mýtinu a hájek na míli daleko od chatrče? Považoval jsem tuto oblast za své hájemství. Ale otec mi pořád, každé ráno, poroučel, abych šel, jako kdybych k tomu potřeboval rozkaz, a ještě to opepřil nedůvěrou – „Neukazuj se tu, dokud nebude košík plný!“

Někdy to věru nebylo jednoduché – časně zjara, když ještě nic nevyrašilo –, zrovna jako toho dne, kdy jsem poprvé spatřil obří živý plot. Ve stínu dubů ještě ležel šedavý starý sníh. Šel jsem pořád dál a nenacházel ani jedinou houbu, ani jediný výhonek kapradí. Na keřích visely seschlé bobule – chutnaly shnile. V pasti nebyla ani rybka, do žádného oka se nechytil králík a raci se ještě schovávali v bahně. Šel jsem dál než kdykoli předtím, protože jsem doufal, že objevím nový

porost kapradí nebo vypátrám zásobu oříšků nějaké veverky podle jejích stop na hladkém a pórovitém sněhu. Trmácel jsem se dál bez větších nesnází, protože jsem našel stezku stejně dobrou jako opravdová cesta – jako alej, co vede k baronovu sídlu. Mezi vysokými buky, které ji lemovaly, leželo studené sluneční světlo. Na jejím konci bylo cosi jako živý plot, ale vysokánský – tak vysoký, že jsem jej zprvu považoval za mraky. Byl to konec lesa? Konec světa?

Hleděl jsem na to při chůzi, ale ani na chvilku jsem se nezastavil. Čím blíž jsem šel, tím úžasněji to vypadalo – živý plot vyšší než prastaré buky a táhne se doleva i doprava, kam až dohlédnu. Jako každý živý plot byl z keřů a stromů, které se propletly navzájem, když rostly, ale byly nesmírně vysoké, husté a trnité. V tuhle roční dobu byly jejich větve černé a holé, ale nikde jsem neviděl žádnou mezírku nebo škvírku, kterou bych se mohl skrz plot podívat. Trní bylo neproniknutelně propletené od mocných kořenů až nahoru. Přitiskl jsem obličej až k němu a trní mě za mou troufalost pěkně poškrábalo, ale neuviděl jsem nic než nekonečnou, temnou spleť sukovitých kmenů a nelítostných větví.

No, pomyslel jsem si, jestli je to ostružiní, aspoň posbírám spoustu ostružin, hned jak přijde léto! – protože když jsem byl dítě, neměl jsem v hlavě skoro nic než jídlo. Bylo to moje jediné zaměstnání a můj hlavní zájem.

Ale na druhou stranu dětská mysl ráda těká. Občas, když bylo k večeři jídla dost a já byl sytý, pozoroval jsem, jak náš malinký ohýnek dohasíná, a lámal si hlavu, co je asi na opačné straně obřího trnitého plotu.

Ti starší

Ve zvrásněném zrcadle před přídí klouže a září měsíc a Jasní druhové metají ze severní oblohy šikmo přes vodu světelné šípy. Na zádi stojí převozník s bidlem a vážně a ostražitě koná svou práci. Odpichuje a kormidluje člun pomalými, jistými a vznešenými pohyby. Dlouhá, nízká a štíhlá loď uhání po černé vodě tiše jako odlesk, který stíhá. V lodi se choulí pár temných postav. Jen jedna leží natažená na mezipalubě, ruce podél těla, a její zavřené oči nevidí onen druhý měsíc, který klouže a září mezi mlžnými obláčky na svítící modré noční obloze. Hospodář ze Sendry se vrací z války domů.

Na ostrově Sendry ho čekali už od loňského jara, kdy on a sedm dalších mužů odešlo s královniným poslem svolávajícím armádu. Uprostřed léta se čtyři muži ze Sendry vrátili se zprávou, že hospodář byl raněn a že o něj pečuje královnin osobní lékař. Vyprávěli o jeho veliké udatnosti v bitvě a vyprávěli i o své

vlastní odvaze a o tom, jak vyhráli válku. Od té doby nebylo nových zpráv.

Spolu s hospodářem teď v lodi pluli zbylí tři druhové, kteří s ním zůstali, a doktor vyslaný sem královnou, pomocník jejího osobního lékaře. Jakmile se loď tiše zjevila u kamenného mola na Sendrijském statku a přirazila k němu po celé své délce, tento muž, činorodý a štíhlý člověk po čtyřicítce, celý ztuhlý po celonoční cestě, nelenil a vyskočil na břeh.

Zatímco posádka a ostatní připevňovali plavidlo k úvazům a vytahovali nosítka i s jejich břemenem z lodi na molo, doktor se vypravil nahoru k domu. Když se k ostrovu teprve blížili a nebe se nepostřehnutelně rozjasňovalo z noční modři do bezbarvé sinalosti, doktor zde spatřil hroty větrných mlýnů, koruny stromů a střechy domů, vše v podobě černých siluet. Po mílích nekonečně plochých rákosových porostů a vodních průplavů se vysoko tyčily nad vše kolem. „Hola, kde jste kdo!“ zvolal, když vstoupil na dvůr. „Vzbuďte se! Pán domu se vrátil!“

V kuchyni už byli všichni na nohou. Jinde po velikém domě se teď porůznu rozsvěcela světla. Doktor slyšel hlasy a bouchání dveří. Kluk od koní se přehoupl přes trám seníku, v němž spal, pes pořád dokola štěkal opožděné varování; lidé začali vycházet ze stavení. Když přinesli nosítka do dvora, hospodyně vyběhla ven. Přes noční košili přehozený zelený plášť, vlasy rozpuštěné, po kamenné dlažbě spěchala bosa. Když nosítka pokládali, už byla u nich. „Farre, Farre,“ řekla, poklekla a sklonila se nad nehybnou postavou. V tu chvíli se nikdo nepohnul, nikdo nepromluvil. „Je mrtvý,“ zašeptala a vkleče se napřímila.

„Je živý," pravil doktor. A nejstarší z těch, kdo nesli nosítka, sedlář Pask, se ozval burácivým basem: „On žije, Makali-dem. Ale rána šla hluboko."

Doktor pohlédl soucitně a laskavě na hospodyni – na její bosé nohy, na jasné, vyděšené oči. „Dema," řekl, „dovolte, ať ho doneseme dovnitř do tepla."

„Ano, ano," odpověděla, vstala a běžela napřed, všechno připravit.

Když nosiči vyšli opět ven, polovina lidí ze Sendry čekala na dvoře, co se od nich dozví. Hleděli hlavně na starého Paska a on si je všechny měřil. Byl to veliký, pomalý muž, v pase mohutný jak dub a s tvrdou tváří plnou hlubokých vrásek. „Bude žít?" osmělila se jedna žena. Pask si je chvíli všechny měřil pohledem, než se rozhodl promluvit. „Zasadíme ho," pravil.

„Ach, ach!" vyjekla žena a davem se šířily steny a vzdechy.

„A děti našich vnoučat budou znát jeho jméno," dodala Djadi, Paskova žena, a protlačila se davem ke svému muži. „Buď zdráv, starý."

„Buď zdráva, stará," řekl Pask. Byli stejně vysocí, a tak si hleděli přímo z očí do očí.

„Ještě chodíš, co?" zeptala se.

„Jak jinak bych se dostal tam, kam patřím?" odpověděl. Ústa měl natolik ztuhlá do rovné čáry, že úsměv ani neznala, ale v očích mu trochu zajiskřilo.

„To ti to pěkně trvalo. Tak pojď, starý. Musíš umírat hlady." Bok po boku odkráčeli k pěšině, jež vedla k sedlářství a výběhu pro koně. Na dvoře to dál hlučelo, všichni stáli ve skupinkách kolem dvou zbylých mužů a tlumenými hlasy si vyměňovali novinky o válkách, o městě, o ostrovech v močálu, o statku.

Obolus

„Drobné,“ pravila teta, když jsem jí vložila obolus na jazyk. „Tam, kam jdu, budu potřebovat mnohem víc.“

Skoro se nezměnila. Vypadala přesně jako před pár hodinami, až na to, že nedýchala.

„Sbohem, teto,“ řekla jsem.

„Já ještě nejdu!“ odsekla mi. Vždycky jsem pokoušela její trpělivost. „V tomhle domě jsou pokoje, jejichž dveře jsem nikdy neotevřela!“

Nevěděla jsem, o čem to mluví. Náš dům má pokoje dva.

„Ten obolus chutná divně,“ řekla po dlouhém mlčení. „Kdes ho vzala?“

Nechtěla jsem jí říkat, že to byl jen talisman pro štěstí – měděný flitr, a ne penízek, i když kulatý jako mince. Nosila jsem ho v kapse rok nebo víc – od té doby, co jsem ho sebrala u vrátek k zedníkovu dvorku. Samozřejmě jsem ho vydrhla do čista, ale moje teta má citlivý jazyk a to, co po chuti rozeznávala, bylo

ušlapané bláto, psí lejna, prach z cihel a vnitřek mojí kapsy a taky měď a její příchuť zaschlé krve. Předstírala jsem, že jsem otázku přeslechla.

„Je to div, žes ho vůbec měla," pravila teta. „Budu dost překvapená, jestli ti v kapse zůstane jediný groš za měsíc po tom, co tu nebudu. Chudinko!" Kdyby ještě dýchala, byla by si povzdychla. Nevěděla jsem, že si o mě bude dělat starosti i potom, co umře. Začala jsem brečet.

„To je dobré," řekla teta spokojeně. „Jenom neplač moc dlouho. Nepůjdu daleko, víš. Jen hrozně potřebuju zjistit, do jakého pokoje vedou támhlety dveře."

Když vstala, vypadala mladší, mladší než v době, kdy jsem se narodila. Lehce přešla místnost a otevřela dveře, o kterých jsem neměla ani tušení.

Slyšela jsem, jak potěšeně a překvapeně řekla: „Lilo!" Lila bylo jméno její sestry, mojí matky.

„Propánakrále, Lilo," pravila moje teta, „přece jsi tu nečekala jedenáct let?"

Neslyšela jsem, co matka odpověděla.

„Je mi moc líto, že tady holku nechávám," pokračovala teta. „Dělala jsem, co jsem mohla, moc jsem se snažila. Je to hodné děvče. Jenže co s ní teď bude?"

Moje teta nikdy neplakala a i teď měla oči suché; zato mě její obavy polekaly a začala jsem brečet a litovat se.

Má matka se z nového pokoje vynořila v podobě mušky zlatoočky a viděla, jak brečím. Slzy chutnají živým slaně, ale mrtvým sladce, a mrtví mají ze začátku na sladké chuť. Tohle všechno jsem tehdy nevěděla. Byla jsem prostě ráda, že mám svou matku u sebe,

Gwilanina harfa

Povídalo se, že tu harfu zdědila Gwilan po matce stejně jako mistrovské umění na ni hrát. „Á," vzdychali všichni, když Gwilan hrála, „no ta má ruce jako Diera," stejně jako říkávali jejich rodiče, když hrála Diera: „Á, ta má úplně Penlininy ruce!" Gwilanina matka měla harfu po Penlin – byl to dar umírající hudebnice nejnadanější žákyni. I Penlin ji dostala zase z rukou jiné hudebnice – tu harfu nikdy nikdo neprodal ani za nic nesměnil, stejně jako nikdy nikdo nevyjádřil její hodnotu v číslech. Pro chudou harfenistku to byl nástroj přímo skvostný a nanejvýš úžasný. Měl dokonalý tvar a každá jeho součást byla pevná a krásná: dřevo tvrdé a hladké jako bronz, úchyty ze slonoviny a ze stříbra. Do elegantních křivek rámu bylo zapuštěno stříbrné kování s tepanými dlouhými protínajícími se liniemi, a ty se měnily ve vlny, vlny zase v listy a v oči bohů a jelenů, a ty oči hleděly skrz listy a listoví se proměňovalo opět ve vlny a vlny v linie. Bylo to dílo skvělých řemeslníků, to každý hned viděl,

První zpráva ztroskotavšího cizince podaná Kadanhovi z Derbu

Oč mne žádáte, můj pane, je zcela zjevně nemožné. Jak může jeden člověk popsat svět? Pravda, člověk sice může malou tužkou udělat velký kruh, ale pokud je to kruh tak veliký, že jeho oblouk nerozeznáte ani z vrcholku věže, pak se tužka vypíše, ještě než se řádně pustí do díla. Kolik tónů zazpívá jeden hlas? Jak mám popsat byť jen jediný kámen, a který kámen mám vlastně popisovat? Když začnu tím, že vám řeknu, že Země je v soustavě devíti planet tou třetí, že obíhá kolem průměrně velkého žlutého slunce ve střední vzdálenosti 149 milionů kilometrů, že jeden oběh jí trvá 365 dní a jedna otočka kolem vlastní osy 24 hodin a že kolem ní obíhá jeden měsíc, co bych vám tím asi řekl jiného, než že rok je rok, měsíc je měsíc a den je den, což už ale stejně víte?

Protože však vím, že vy víte, že to, oč jste měl to potěšení mě požádat, je nemožné, a přesto jste mě o to nepožádal ani lehkomyslně, ani krutě, mohu udělat jen jedinou věc, a to odpovědět vám; přitom ovšem vím, že vy víte, že má odpověď, bez ohledu na to, kolik bude mít slov, nebude nakonec možná ničím víc než pouhým: „odpusťte“.

Před malou chvílí, když jsem jen koutkem oka zahlédl nezměrný úkol, jenž na mě čeká jako horský hřeben, který je třeba zlézt, vytanulo mi na mysli, že se za vaším přáním může skrývat postranní úmysl. Možná mě žádáte, abych vám popsal svůj svět, a přitom vám o informace o mém světě nejde ani v nejmenším. Snad nemáte v úmyslu naslouchat mým slovům, nýbrž jen odmlkám mezi větami, a z nich se toho spoustu dozvědět o světě vašem. Je-li tomu tak, nemám námitek; vlastně se mi takovýto plán zamlouvá daleko více. V tom případě totiž není mým úkolem popsat můj svět v obecných pojmech, jež se vztahují na všechny světy – jazykem astronomie, fyziky, chemie, biologie a tak dále –, ale spíše se věnovat věcem osobitým a pomíjivým, nepředvídaným a výstředním; nikoli tedy popsat celý druh květin, ale zmínit se o dráždivé vůni zcela rozkvetlé růže odrůdy Cécile Brünner na balkoně s výhledem na velikou zátoku obklopenou světly měst za vlahého a mlhavého zářijového večera; nikoli načrtnout, jak se vyvíjel inteligentní život nebo kudy se ubíraly lidské dějiny, nýbrž vyprávět vám, možná až do značných podrobností, o mé pratetě Alžbětě. Žádný všeobecný historický narativ, dokonce ani pečlivý rozbor migrace bílých národů na západ, jež vrcholila a končila namáhavou

Zorné pole

> Minulé noci Věčnost uviděl můj duch,
> jak nekonečný čistý světla Kruh…
>
> *Henry Vaughan* (1621–1695)

Hlášení z Psýché XIV přicházela pravidelně a všechna byla naprosto standardní až do chvíle těsně předtím, než se otevřelo časové okno pro návrat. Tehdy velitel Rogers zničehonic odvysílal, že opustili povrch planety, jsou zpátky v lodi a zahajují – o celých 82 hodin a 18 minut dříve – odletové procedury. Houston se přirozeně dožadoval vysvětlení, ale odpovědi z Psýché byly záhadné. Komunikaci příliš neprospívalo ani 220vteřinové zpoždění signálu. Psýché neustále přerušovala kontakt. Jednou Rogers řekl: „Pokud vůbec chceme doletět domů, musíme odletět teď," což byla zjevně odpověď na otázky Houstonu, jenže hned poté se Hughes dožadoval jakýchsi údajů a pak mluvil o nějakém dávkování. Byl silný sluneční šum a signál se hodně ztrácel. Hlasový přenos se zastavil, aniž posádka řádně ukončila spojení.

Automatický tok informací z lodi pokračoval. Odlet proběhl normálně. Během šestadvacetidenního letu,

který astronauti strávili v umělém spánku na HKL a kapačkách, přicházela hlášení s normálními údaji. Program Psýché neměl lékařský monitoring. Jediné spojení s posádkou představoval hlasový kontakt. Když se neohlásili ani dva dny před plánovaným přistáním, dlouhotrvající napětí v Houstonu plynule přešlo v zoufalství.

Automatické palubní přístroje ovládané z řídicího střediska právě navedly Psýché na sestup do zemské atmosféry, když vtom se z dosud mlčících reproduktorů ozval Hughes: „Houstone, zadejte mi údaje. Mám tu optické rušení.“ Pokusili se ho tedy nasměrovat, ale jeho jediný pokus o manuální úpravu kurzu dopadl příšerně a řídicímu středisku trvalo pět hodin, než orbitu vyrovnali. Řekli mu, ať už na nic nesahá, že navedou loď na přistání sami. Téměř okamžitě poté hlasový kontakt znovu ztratili.

Nad šedým Pacifikem se rozevřely velké bledé padáky jako růže pomalu klesající z nebes. Ožehlá loď zapadla do vln a vyplivla syčící oblaka páry, potom se vyhoupla zpátky na hladinu a kolébala se na dlouhých, vzedmutých vlnách. Řídicí středisko odvedlo vynikající práci. Loď přistála půl kilometru od *Kalifornie.* Vznášely se vrtulníky, sestavovaly se vory. Loď stabilizovali a otevřeli průlez. Ven se nikdo nevydrápal.

Sestoupili tedy dovnitř a vytáhli je.

Velitel Rogers seděl v pilotním křesle, připoutaný a připojený na HKL a kapačky. Byl mrtvý už asi deset dnů – bylo jasné, proč mu druzí dva neotevřeli skafandr.

Kapitán Temski byl podle všeho bez zranění, zato otřesený a zmatený. Nemluvil a na pokyny nereagoval.

(konec ukázky)

www.gnom.name